

Handlingsplan för att motverka missbruk av ANDTS för alla skolor inom Stadsmissionens Skolstiftelse

Stadsmissionens Skolstiftelse och alla Grillska-skolor har som mål att elever ska uppleva en trygg lärmiljö. Genom utbildningen ska varje individ stöttas till ett hälsosamt liv och till aktiv delaktighet i samhället. Vi arbetar förebyggande och hälsofrämjande likväl som åtgärdande för lärande, välmående, socialt samspel och personlig utveckling. Genom det är det självklart att vi tillsammans, elever och medarbetare, tar ansvar för att upptäcka och stävja missbruk eller uppmuntran till missbruk i våra lärmiljöer. Vi vill stötta våra elever till att kunna välja hälsa.

På våra skolor tar vi tydligt avstånd från all användning, spridning och innehav av droger, inklusive alkohol, narkotika, dopningspreparat och tobak (inklusive e-cigarettor och andra nikotinprodukter) i våra lokaler, på praktik eller under andra aktiviteter anordnade av skolan. Likaså arbetar vi för att motverka spelmissbruk.

Den här handlingsplanen utgör en grund för skolans förebyggande arbete, tidig upptäckt av problem och åtgärdande insatser. Det är viktigt att alla medarbetare kontinuerligt arbetar med handlingsplanen och att elever och vårdnadshavare får ta del av och samtala om planen. Vid misstanke om bruk eller konstaterat bruk samarbetar skolan med vårdnadshavare, socialtjänst, beroendemottagning och i vissa fall polis.

Syfte

Med handlingsplanen vill vi

- tillsammans skapa en drogfri skolmiljö
- förebygga och förhindra användning av alkohol, narkotika, dopning och tobak samt förhindra spelmissbruk (ANDTS)
- främja elevernas nuvarande och långsiktiga hälsa och välbefinnande
- klargöra rutiner och ansvarsfördelning för att upptäcka och hantera drogrelaterade situationer
- tydliggöra vår syn på ANDTS för elever, vårdnadshavare och nya medarbetare

Målgrupp

Handlingsplanen omfattar alla elever, medarbetare, personal, besökare och andra som är verksamma inom Stadsmissionens Skolstiftelse eller en Grillska-skola.

Den gäller under skoltid, på skolans område, på praktik och i samband med skolrelaterade aktiviteter, även utanför skolans lokaler.

Definitioner

Alkohol	Alkoholhaltig dryck eller vätska
Narkotika	Narkotikaklassade preparat, receptbelagd medicin där innehavaren eller brukaren saknar giltigt recept, sniffning, substans som klassas om hälsofarlig eller andra jämförbara substanser
Dopningspreparat	Prestationshöjande medel, dopningspreparat eller andra jämförbara substanser
Tobak	Cigaretter, e-cigaretter, vattenpipa, cigariller, snus, råttobak och andra preparat som innehåller tobak eller nikotin
Spelproblematik	Svårigheter att kontrollera hur mycket tid och pengar man lägger på att spela om pengar vilket kan leda till allvarliga negativa konsekvenser. Beroende av dator-, tv- eller onlinespel räknas också numera som en diagnos i WHO:s klassificeringssystem ICD-11. Diagnosen definieras av nedsatt kontroll över spelandet, ökad prioritering av spelande över andra intressen och dagliga aktiviteter samt ett spelande som fortsätter eller eskalerar trots negativa konsekvenser.

Lagrum

Arbetsmiljölagen (1977:1160) – alkohol är inte förenligt med god arbetsmiljö och därför får inte alkohol förtäras eller förvaras i skolan under skoltid. Skolan är skyldig att förebygga ohälsa och olycksfall som bland annat kan orsakas av alkohol och narkotika.

Alkohollagen (2010:1622) – omyndiga personer ska skyddas från alkohol. Överlåtelse av alkohol är inte tillåten.

Narkotikastrafflagen (1968:64) – all hantering och allt bruk av narkotikaklassade preparat är kriminaliserat och all användning av narkotika jämställs med missbruk. Både eget bruk och innehav av även små mängder kan ge längre fängelsestraff.

FN:s barnkonvention – skolan ska skydda barn och ungdomar från narkotika.

Skollagen – skolan ska motverka missbruk av narkotika.

Dopninglagen (1991:1969) – all befattning av dopingklassade preparat utan medicinskt skäl, inklusive egen konsumtion, är kriminaliserat.

Tobakslagen (1993:581) – rökning i lokaler som används för skolverksamhet, annan verksamhet för barn och unga eller på skolgårdar och liknande ytor utomhus är förbjuden. Skolgården och liknande ytor utomhus ska vara rökfria och rökrutor är inte tillåtna.

Socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen – problem med spel om pengar likställs med t ex alkohol och narkotika när det gäller rätt till stöd och hjälp.

Socialtjänstlagen – skolan och all personal i skolan har anmälningsskyldighet om misstanke finns att ett barn eller en ung person far illa.

Förebyggande arbete

- Vi ska tillsammans arbeta för goda relationer mellan elever och medarbetare som ska vara lyhörda för tecken på missbruk.
- Handlingsplanen ska finnas lättillgänglig på alla skolors hemsidor och på medarbetarnas intranät.
- Alla elever i årskurs 1 och studerande som påbörjar utbildning ska informeras om handlingsplanen under sina första veckor på skolan. Detsamma gäller alla vårdnadshavare under det första mötet för vårdnadshavare i årskurs 1.
- Skolsköterskor erbjuder alla elever i årskurs 1 hälsosamtal där frågor om ANDTS ingår. Eventuell problematik som framkommer där följs upp av skolsköterskan och vid behov också av skolläkaren.
- Alla elever får genom skolan information om ANDTS och på mentorstiden lyfts vid behov sådana frågor. Löpande integreras frågor om ANDTS i undervisningen genom t ex idrott och hälsa, naturkunskap och samhällskunskap.
- I undervisning om e-sport ska ingå moment där spelmissbruk diskuteras.
- Skolledning och elevorganisationerna genomför regelbundet samtal om läget kring ANDTS på skolan.
- Elevhälsan arbetar aktivt med hälsofrämjande insatser och erbjuder samtalsstöd och hjälp till rätt instanser.
- Vid skydds rond med elevskyddsombud diskuteras även risker kring ANDTS i olika utrymmen på skolan.
- Inför storhelger som nyår och valborg samt inför evenemang som avslutning och studentexamen informeras elever om riskerna med alkohol och narkotika.

- Rektor ansvarar för att alla medarbetare har kunskap om denna handlingsplan.
- Rektor ansvarar för att medarbetare regelbundet får kompetensutveckling kring tidiga tecken på missbruk samt kring bemötande och åtgärder när missbruk misstänks eller konstateras.
- Skolan ska ha tydlig skyltning med information om att rökning på skolgård eller motsvarande utrymmen inte är tillåten.
- Skolan samarbetar med relevanta myndigheter och organisationer (t ex polis, socialtjänst, CAN, ungdomsmottagningar) för att öka kunskaperna om ANDTS.
- Varje skola ska arbeta för att etablera kontakt med polismyndigheten för snabb hantering vid ANDTS-incidenter.
- Socialpedagoger och kuratorer har en viktig roll i att uppmärksamma ANDTS-problematik.
- Rektor tillser vid behov att polis besöker skolan med hundar för att hitta eventuella droger som förvaras i lärmiljön.
- Skolchef ska årligen följa upp och utvärdera nuläget kring ANDTS på skolorna.
- Alla medarbetare ska föregå med gott exempel.
- Skolorna behöver också informera elever om riskerna med användning av lustgas även om den idag inte är narkotikaklassad. Riskerna med missbruk av gasen är stora.

Så tidig upptäckt som möjligt

Alla medarbetare ska uppmärksamma signaler och utan dröjsmål vid misstanke om missbruk eller bruk meddela skolledare och någon av elevhälsans professioner. För skolledare sådan misstanke ska alltid elevhälsan konsulteras. Tidiga tecken på missbruk kan vara

Tydligt försämrad prestation i skolan

Förändrade umgängesmönster

Besök på skolan som känns avvikande

Förändrad dygnsrytm

Förändrade frånvaromönster

Nedstämdhet och kraftiga humörsvingningar

Minskad aptit

Stort sömnbehov

Förändrat/nedsatt intresse för skolgång, sociala sammanhang etc

Behov av pengar

Aggressivitet

Fysiska tecken som röda ögon

Hyperaktivitet

Vid misstanke ska utredning utan dröjsmål göras av skolsköterska i samverkan med rektor. Även eventuella rykten om att någon hanterar, brukar eller missbrukar eller att någon har spelproblematik ska tas på allvar av skolan och utredas.

Finns god grund för misstanke om droganvändning ska elev erbjudas möjlighet att på anvisad institution lämna urinprov för drogtest.

Hittas droger någonstans inom skolmiljön ska rektor underrättas och då utan dröjsmål starta en utredning för att försöka hitta ansvariga. Oavsett om sådana kan konstateras ska medarbetarna underrättas och material för information och diskussion i berörda klasser eller alla klasser tillhandahållas mentorerna. Elevhälsan ska underrättas.

I alla ärenden rörande utredning om misstanke eller upptäckt ska dokumentation göras i Prorenata.

Vårdnadshavare informeras så snart en rimlig misstanke om droganvändning föreligger, såvida det inte finns särskilda skäl att avstå. Samverkan med vårdnadshavare är avgörande för att erbjuda eleven/den studerande rätt stöd och hjälp.

Vid droganvändning eller innehav

Vid bekräftad droganvändning genom drogtest

- görs en anmälan till socialtjänsten
- hänvisar elevhälsan eleven till beroendemottagning

I de fall där misstanke finns och elev eller vårdnadshavare inte medverkar till urinprov för drogtest

- görs en socialtjänstanmälan

Alla elever enligt ovan följs upp av rektor och skolsköterska.

Elev som är påverkad inom skolans område

Rektor beslutar om avstängning av en elev som är under påverkan av alkohol eller droger inom skolans område. Sådan avstängning ska alltid ske om det inte är uppenbart obehövt.

I samband med avstängning ska rektor utan dröjsmål upprätta en plan med vårdande åtgärder för eleven i samverkan med elevhälsan, vårdnadshavare och eventuellt socialtjänsten.

Omyndig elevs vårdnadshavare kontaktas omgående och kallas till skolan för att hämta eleven. I det fall vårdnadshavare inte kan kontaktas för representant från elevhälsan eller rektor kraftigt berusade eller narkotikapåverkade elever till beroendemottagning. Om elev motsätter sig detta kan polis tillkallas.

Misstanke om innehav eller försäljning av alkohol eller narkotika

Vid misstanke om eller bekräftelse av brottslig handling, t ex försäljning av narkotika kontaktar rektor utan dröjsmål polisen.

Vid stark misstanke om innehav eller försäljning av alkohol eller narkotika kan polisen tillkallas för att undersöka elevens skåp. Rektor beslutar om sådan åtgärd.

Vårdnadshavare ska utan dröjsmål kontaktas vid sådan misstanke.

Alla elever enligt ovan följs upp av rektor och skolsköterska.

Skolans målsättning vid ovan beskrivna fall

Skolan ska alltid verka för att elever som missbrukat alkohol eller droger eller som har genomfört brottsliga handlingar som innehav eller försäljning ska återgå till en fungerande skolgång och få nödvändigt stöd för att avbryta ett eventuellt missbruk.

Länkar

[Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning - CAN](#)

[Alkohol, narkotika, dopning, tobaks- och nikotinprodukter och spel om pengar \(ANDTS\) — Folkhälsomyndigheten](#)

[ANDTS-samordning | Länsstyrelsen Stockholm](#)

[Förebyggande åtgärder och utbildning om narkotika](#)

[Alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel – ANDTS - Kunskapsguiden](#)

[Arbeta med ANDT i skolan - Skolverket](#)

[Stödlinjen för spelare och anhöriga | Stödlinjen](#)